

POSTANOWIENIE

5 grudnia 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Władysław Pawlak

na posiedzeniu niejawnym 5 grudnia 2025 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa R. M. i J. M.
przeciwko S. spółce akcyjnej w W.
o ustalenie i zapłatę,
na skutek skargi kasacyjnej S. spółki akcyjnej w W.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi
z 31 stycznia 2025 r., I ACa 3738/23,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od pozwanego na rzecz powodów kwotę 2734 (dwa tysiące siedemset trzydzieści cztery) zł, z ustawowymi odsetkami za opóźnienie za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia pozwanemu niniejszego orzeczenia do dnia zapłaty, tytułem kosztów postępowania kasacyjnego.**

[PG]

UZASADNIENIE

Pozwem z 6 kwietnia 2023 r. skierowanym przeciwko S. S.A. we W., powodowie – J. M. i R. M. (będący w chwili zawierania umów kredytowych małżeństwem pozostającym we wspólności ustawowej) wnieśli, w szczególności, o zasądzenie łącznie na ich rzecz od strony pozwanej kwoty 106.940,57 zł tytułem bezpodstawnego wzbogacenia pozwanego w związku z nieważnością zawartej przez strony umowy kredytu waloryzowanego do CHF na cele mieszkaniowe [...] z

18 lipca 2008 r. nr [...] (umowa została zawarta przez powodów z poprzednikiem prawnym strony pozwanej – K. Spółką Akcyjną z siedzibą w W.) i pobieraniem świadczeń nienależnych w okresie od 18 sierpnia 2008 r. do 29 marca 2018 r. wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od 14 lutego 2023 r. do dnia zapłaty; zasądzenie łącznie na ich rzecz od strony pozwanej kwoty 69.409,28 zł oraz kwoty 8.273,19 CHF tytułem bezpodstawnego wzbogacenia pozwanego w związku z nieważnością zawartej przez strony umowy kredytu waloryzowanego do CHF na cele mieszkaniowe [...] z dnia 28 października 2008 r. nr [...] (umowa została zawarta przez powodów z poprzednikiem prawnym strony pozwanej – K. Spółką Akcyjną z siedzibą w W.) i pobieraniem świadczeń nienależnych w okresie od 31 stycznia 2009 r. do 28 lipca 2022 r. wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od 7 października 2022 r. do dnia zapłaty; ustalenie nieistnienia pomiędzy stronami stosunku prawnego kredytu wynikającego z umowy kredytu waloryzowanego do CHF na cele mieszkaniowe [...] z 28 października 2008 r. nr [...] zawartej przez powodów z K. S.A. z siedzibą w W., jako poprzednikiem prawnym pozwanego, wobec stwierdzenia jej nieważności, ewentualnie, w przypadku uznania przez Sąd umowy zawartej przez strony za zgodną z prawem i mogącą dalej obowiązywać w kształcie pozbawionym zapisów abuzywnych, wniesli ponadto o zasądzenie od pozwanego łącznie na rzecz powodów kwoty 17.901,11 zł tytułem bezpodstawnego wzbogacenia pozwanego w związku z pobraniem środków tytułem spłaty kredytu waloryzowanego do CHF na cele mieszkaniowe [...] z 18 lipca 2008 r. nr [...] w zawyżonej wysokości w okresie od 18 sierpnia 2008 r. do 13 września 2017 r. wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od 14 lutego 2023 r. do dnia zapłaty; zasądzenie łącznie na ich rzecz od strony pozwanej kwoty 17.241.82 zł oraz kwoty 8.273,19 CHF tytułem bezpodstawnego wzbogacenia pozwanego w związku z pobraniem środków tytułem spłaty kredytu waloryzowanego do CHF na cele mieszkaniowe [...] z dnia 28 października 2008 r. nr [...] w zawyżonej wysokości w okresie od 13 stycznia 2009 r. do 28 lipca 2022 r. wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od 7 października 2022 r. do dnia zapłaty.

W odpowiedzi na pozew strona pozwana wniosła, między innymi, o oddalenie powództwa w całości, podnosząc jednocześnie, że powództwo nie

zostało wykazane co do zasady, i co do wysokości. Pozwany zakwestionował wszelkie twierdzenia powodów nakierowane na wykazanie nieważności umów kredytu oraz abuzywności ich postanowień. Pozwany podniósł także zarzut przedawnienia roszczeń powodów w zakresie obejmującym rzekome nadpłaty powstałe od dnia zawarcia umowy kredytu do 6 kwietnia 2013 r. z uwagi na to, że roszczenia powstały na więcej niż 10 lat przed wniesieniem pozwu co oznacza, że są przedawnione zgodnie z art. 118 k.c. Pozwany podniósł także zarzut potrącenia wierzytelności powodów o zapłatę dochodzonej w niniejszej sprawie kwoty ze wzajemną wierzytelnością pozwanego o zwrot kwoty kapitału udzielonego kredytu z obu umów tj. kwoty 160.000 zł oraz wierzytelności pozwanego z tytułu wynagrodzenia z tytułu korzystania z kapitału dla obu umów to jest kwoty 56.952,94 zł czyli łącznie kwoty 216.952,94 zł. Dodatkowo na wypadek nieuwzględnienia zarzutu potrącenia, pozwany podniósł zarzut zatrzymania dla kwoty 160.000 zł stanowiącej roszczenie pozwanego w stosunku do powodów o zwrot kwoty udzielonego powodom kredytu oraz kwoty dla obu umów 56.952,94 zł stanowiącej roszczenie pozwanego o zwrot tzw. wynagrodzenia z tytułu korzystania z kapitału, tj. łącznie kwoty dla obu umów 216.952,94 zł. Jednocześnie, w przypadku uwzględnienia powyższego zarzutu zatrzymania, pozwany wniósł o uwzględnienie w sentencji wyroku podniesionego zarzutu zatrzymania poprzez poczynienie stosownej adnotacji w sentencji wyroku wraz zastrzeżeniem, że odsetki za opóźnienie są należne powodom od momentu zaoferowania zwrotu świadczenia przez stronę powodową. Powodowie w piśmie procesowym z 7 lipca 2023 r. podtrzymali dotychczasowe stanowisko, negując wszelkim twierdzeniom i zarzutom pozwanego, a nadto podnieśli zarzut przedawnienia roszczeń pozwanego Banku wskazując na upływ 3-letniego terminu przedawnienia. Pozwany w piśmie procesowym z 23 sierpnia 2023 r. podtrzymał zajęte stanowisko oraz wszystkie podniesione dotąd twierdzenia i zarzuty, a także negując zarzutowi przedawnienia roszczeń Banku.

Wyrokiem z 20 października 2023 r. Sąd Okręgowy w Łodzi, w szczególności, zasądził od pozwanego S. S.A w W. na rzecz powodów R. M. i J. M. łącznie kwotę 19.409,28 zł oraz kwotę 8.273,19 franków szwajcarskich z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 21 października 2022 roku do dnia

zapłaty (pkt 1); ustalił nieistnienie pomiędzy stronami stosunku prawnego kredytu wynikającego z umowy kredytu na cele mieszkaniowe [...] o nr [...] zawartej w dniu 28 października 2008 roku pomiędzy R. M. i J. M. a K. S.A. w W., z uwagi na nieważność umowy (pkt 2); oddalił powództwo w pozostałej części (pkt 3). W ocenie Sądu I instancji w sprawie zostało wykazane, że powodowie spełnili świadczenie nienależne w wykonaniu zawartych przez strony nieważnych umów kredytu na cele mieszkaniowe [...] z dnia 18 lipca 2008 r. oraz z dnia 28 października 2008 r. W efekcie należało stwierdzić, że zawarta przez strony pierwsza umowa kredytu na cele mieszkaniowe [...] z dnia 18 lipca 2008 roku oraz druga umowa kredytu na cele mieszkaniowe [...] z dnia 28 października 2008 r. są w całości nieważne, przy czym w odniesieniu do pierwszej umowy ustalenie nieważności miało charakter przesłankowy. Jednocześnie Sąd I instancji zwrócił uwagę, że powodowie w całości spłacili kredyt z umowy z 18 lipca 2008 r., natomiast do spłaty pozostał nadal kredyt z umowy z dnia 28 października 2008 r.

Apelację od tego wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi z 20 października 2023 r. wniosła strona pozwana, zaskarżając go odnośnie do pkt.: 1,2,4 rozstrzygnięcia. W apelacji zarzucano, że Sąd I Instancji wydając wyrok, w zaskarżonym zakresie, dopuścił się naruszenia wyszczególnionych w jej treści przepisów prawa procesowego oraz materialnego. W rezultacie strona pozwana wniosła, między innymi, o zmianę zaskarżonego apelacją wyroku poprzez oddalenie powództwa w całości; ewentualnie wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania. Dodatkowo pozwany podniósł zarzut potrącenia wierzytelności powodów z wierzytelnością pozwanego Banku w wysokości 110.000 zł z tytułu udostępnionego powodom kapitału kredytu i kwoty 18.102,18 zł z tytułu waloryzacji wypłaconego powodom kapitału kredytu (urealnienie wartości kapitału). W odpowiedzi na apelację pozwanego, powodowie wniesli o jej oddalenie i zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego.

W ocenie Sądu Apelacyjnego w Łodzi apelacja strony pozwanej była bezzasadna. W szczególności nie zasłużył na uwzględnienie zarzut naruszenia art. 385¹ §1 i 3 k.c. w zw. z art. 385² k.c. poprzez wadliwe uznanie- że sporne postanowienia umowne naruszały dobre obyczaje i interesy powodów w sposób

rażący oraz że nie były przedmiotem indywidualnych uzgodnień stron. Podkreślenia wymaga, że niedozwolony charakter tzw. klauzul przeliczeniowych nie wynikał z samego faktu stosowania kursów z tabel sporządzanych przez Bank, ale z faktu, iż kryteria ustalania tych kursów nie zostały przez Bank wyjaśnione powodom, ani nie wskazano ich w treści umowy. Sąd II instancji w pełni podzielił argumentację Sądu Okręgowego co do niedozwolonego charakteru kwestionowanych przez powodów klauzul, które dotyczyły zasad przeliczania wypłaconego powodom kapitału na walutę szwajcarską oraz spłacanych przez powodów rat. W konsekwencji Sąd II instancji zaaprobował pogląd odnośnie do istnienia przesłanek niedozwolonego charakteru spornych klauzul oraz uznał, że sporna umowa jest sprzeczna z art. 69 ust. 2 pkt 4 ustawy prawo bankowe, ponieważ nie określała zasad spłaty kredytu - z jednej strony obligując powodów do spłaty w złotych, w kwocie stanowiącej równowartość określonej sumy wyrażonej w walucie szwajcarskiej, z drugiej zaś nie wskazując według jakiego kursu należy obliczyć równowartość kapitału wyrażoną w walucie szwajcarskiej oraz wysokość owej spłaty. Ta sprzeczność z prawem skutkowałą nieważnością całej umowy na podstawie art. 58 § 1 k.c., a w każdym razie umowa stała się niewykonalna. Zważywszy na to, że umowa jest niewykonalna od samego początku, za bezzasadny uznać trzeba było zarzut zmierzający do wykazania możliwości dalszego trwania umowy i wykonywania jej w walucie kredytu. Bezzasadny okazał się też zarzut w zakresie, w jakim odnosił się do możliwości zastąpienia postanowień niedozwolonych średnim kursem NBP w oparciu o zastosowanie art. 358 § 2 k.c. W konsekwencji skutkowało to koniecznością potraktowania świadczenia powodów jako nienależnego. Z tej przyczyny bezzasadny był zarzut naruszenia art. 405 k.c. w zw. z art. 410 § 1 i 2 k.c. Sąd II instancji odniósł się także do stanowiska apelującego, jakoby powodowie - spełniając świadomie i dobrowolnie nienależne świadczenie bez zastrzeżenia jego zwrotu - godzili się ze swoim zubożeniem. Sąd wskazał, że oczywistym jest, iż czynili to w celu uniknięcia przymusu, zatem z mocy art. 411 pkt 1 k.c. nie utracili prawa żądania zwrotu świadczenia. Żadnych skutków procesowych nie wywołał także podniesiony w postępowaniu apelacyjnym przez pozwanego zarzut potrącenia. W ocenie Sądu Apelacyjnego pierwotnie zgłoszony w odpowiedzi na

pozew zarzut potrącenia tej samej kwoty wywołał skutek umorzeniem wierzytelności powodów do wysokości przedstawionej przez pozwanego do potrącenia wartości udzielonego powodom kapitału kredytu. Sąd Okręgowy prawidłowo, zatem, uznał ten zarzut za skuteczny.

Pozwany S. S.A. z siedzibą w W., skargą kasacyjną zaskarżył powyższy wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z 31 stycznia 2025 r. w całości. Skargę tę opartą na zarzutach naruszenia przepisów prawa materialnego: art. 385¹ § 2 k.c. w zw. z 385¹ § 1 k.c.; art. 385¹ § 2 k.c. w zw. z art 65 § 1 i 2 k.c., art. 358 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. XLIX ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 roku - Przepisy wprowadzające kodeks cywilny oraz art 41 ustawy z dnia 29 kwietnia 1936 roku - Prawo wekslowe; art. 385¹ § 1 i 2 k.c. i art 6 ust 1 Dyrektywy Rady 93/13/EWG z 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich („Dyrektywa 93/13”); art. 385¹ § 2 k.c. w zw. z 385¹ § 1 k.c.

Na podstawie art. 398⁴ § 2 k.p.c. w związku z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. skarżący wniósł o przyjęcie jego skargi do rozpoznania, ze względu na - istnienie potrzeby wykładni przepisów wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, tj. art. 385¹ § 1 i 2 k.c., odnośnie do konsekwencji przyjęcia, że klauzula indeksacyjna ma charakter abuzywny. Zdaniem strony skarżącej ocenić i przesądzić należy, czy możliwe jest usunięcie klauzuli abuzywnej wyłącznie w zakresie odniesienia do stosowania przez bank tabel kursowych i przeprowadzenie tego działania z jednoczesnym uwzględnieniem pierwotnej woli obu stron umowy co do istotnych postanowień umowy kredytu oraz uwzględnieniem charakteru, ogólnej systematyki i całokształtu postanowień umowy, przy jednoczesnym uwzględnieniu interesu konsumenta i dobrych obyczajów. Ponadto należy jednoznacznie przesądzić, czy rekonstrukcja taka może nastąpić poprzez sięgnięcie do przepisu prawa o charakterze dyspozytywnym, tj. art. 41 Prawa wekslowego lub art. 358 k.c., w brzmieniu nadanym nowelizacją z dnia 23 października 2008 roku. Zdaniem skarżącego istotą sprawy jest zatem ocena skutków stwierdzenia abuzywności klauzul indeksacyjnych. Materią była ta kilkakrotnie podejmowana przez Sąd Najwyższy. Nie usunęło to jednak wątpliwości niektórych składów orzekających w sądach powszechnych — czego przykładem jest skarżony wyrok — i wciąż powoduje rozbieżności w orzecznictwie. W konkluzjach skarżący stwierdził, że z

całą stanowczością opowiedzieć się należy za przyjęciem poglądu umożliwiającego utrzymanie umowy kredytu w mocy, przy jednoczesnym zastosowaniu przepisów dyspozytywnych, które umożliwiają przeliczenie zobowiązania po kursie średnim NBP. Podkreślić należy przy tym, że przyczyną uznania klauzul waloryzacyjnych za abuzywne był wyłącznie fakt dowolności w ustalaniu przez banki, w tym skarżącego, kursu waluty. Osią sporu w tego rodzaju postępowaniach nie jest zatem sam fakt ryzyka zmiany kursu waluty, a wyłącznie sposób ustalania tego kursu. Nie powinno zatem budzić wątpliwości, że zgodną intencją stron umów kredytów indeksowanych i denominowanych do waluty obcej, przy zawarciu umowy była waloryzacja zobowiązania. Jedyną więc możliwością przywrócenia równowagi kontraktowej stron jest poszukiwanie nowego miernika służącego do waloryzacji zobowiązania wynikającego z ważnego stosunku prawnego - umowy kredytu.

We wnioskach skarżący domagał się, w szczególności, uchylenia zaskarżonego wyroku w całości oraz poprzedzającego go wyroku Sądu I instancji w zaskarżonym zakresie i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania.

W odpowiedzi na skargę powodowie wnieśli o odmówienie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, ewentualnie o jej oddalenie; zasądzenie od strony pozwanej na rzecz strony powodowej, kosztów postępowania kasacyjnego według norm prawem przewidzianych, w tym kosztów zastępstwa procesowego oraz opłat skarbowych od udzielonych pełnomocnictw.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Tylko na tych przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne. Zatem nie w każdej sprawie, skarga kasacyjna może być przyjęta

do rozpoznania. Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie rozpoznaje sprawy, a jedynie skargę, będącą szczególnym środkiem zaskarżenia. W judykaturze Sądu Najwyższego, odwołującej się do orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu, jeszcze w okresie obowiązywania kasacji zostało utrwalone stanowisko, że ograniczenie dostępności i dopuszczalności kasacji nie jest sprzeczne z Konstytucją RP, ani z wiążącymi Polskę postanowieniami konwencji międzynarodowych (por. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 17 stycznia 2001 r., III CZP 49/00, OSNC 2001, Nr 4, poz. 53).

Podstawowym celem postępowania kasacyjnego jest ochrona interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni oraz wkład Sądu Najwyższego w rozwój prawa i jurysprudencji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000, nr 7-8, poz. 147).

Skarżący powołał się w skardze kasacyjnej na przesłankę określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c., lecz w tej sprawie przesłanka ta nie zachodzi.

Oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na tym, że istnieje potrzeba wykładni przepisów budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo, iż budzi poważne wątpliwości, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje wyraźnie wskazane przez skarżącego rozbieżności w orzecznictwie w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych, które należy przytoczyć (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08, nie publ., z 26 czerwca 2015 r., III CSK 77/15, nie publ. i z 20 maja 2016 r., V CSK 692/15, nie publ.).

W odniesieniu do podnoszonych we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej wątpliwości interpretacyjnych dotyczących tzw. kredytów frankowych należy stwierdzić, że zostały już one wyjaśnione szczegółowo w orzecznictwie sądowym (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego w sprawach I CSK 2225/23, I CSK 2268/23, I CSK 2291/23 i I CSK 2334/23 oraz wyroki w sprawach II CSKP 957/23, II CSKP 1002/23, II CSKP 1956/22, II CSKP 2164/22 i II CSKP 2295/22, II CSKP

690/23, II CSKP 1996/22, II CSKP 2231/22 i II CSKP 278/23, II CSKP 380/23, II CSKP 617/23).

Z powyższych przyczyn Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. a o kosztach postępowania kasacyjnego orzekł zgodnie z art. 98 § 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c., art. 391 § 1 k.p.c. i art. 398²¹ k.p.c., przy uwzględnieniu § 2 pkt 6 w zw. z § 10 ust. 4 pkt. 2 i § 20 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (jedn. tekst: Dz. U. z 2023 poz.1935 ze zm.) oraz przy uwzględnieniu opłat skarbowych od pełnomocnictw (2 x 17 zł). Orzeczenie o odsetkach od zasądzonych kosztów postępowania kasacyjnego znajduje uzasadnienie w art. 98 § 1¹ k.p.c. w zw. z art. 19 ust. 1 i art. 31 ustawy z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 614) oraz przy uwzględnieniu § 2a rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 6 sierpnia 2014 r. w sprawie określenia brzmienia klauzuli wykonalności.

[PG]

[a.ł.]